

HISTORIE VLAŠIMSKÉHO ZEDNÁŘSKÉHO PARKU

Veronika Pincová

History of the Masonic park in Vlašim

Abstract: The article explains origins of the Vlašim Park established around 1775. At that time, Prince Carl Joseph and Maria Josepha of Auersperg owned the manor and thus later on, not understanding the symbolic nature of the park, historians credited the couple with authorship of the park. During early stages of its creation, the park was decorated with a lot of fabriques – fine pieces of garden architecture, e.g. Ancient gazebo, Gothic castle, Turkish mosque, grotto, Chinese pavilion, Turkish baths, hermitage, etc. Uninitiated readers, unfamiliar with wider historical context, might perceive these decorations, inhomogeneous both chronologically and geographically, as mere Romantic accessories. Interpreting the iconography of the period and several fabriques, using historical maps and quoting both historical and modern researchers, the article uncovers the true creator of the park. The park that reflects Masonic philosophy lived by its creator. Understanding the implicit Masonic meaning, informed readers and park visitors will understand huge information value of this piece of cultural heritage and philosophical and spiritual legacy of the park author.

Keywords: Castle of Vlasim – fabriques: fine pieces of garden architecture – Prince Carl Joseph and Maria Josepha of Auersperg – Masonic philosophy

Dostupné prameny k historii vlašimského zámeckého parku¹ uvádějí jako zakladatele a tvůrce sentimentálně-romantického parku manželský pár Karla Josefa (1720–1800) a Marii Josefu (1724–1792) Auerspergovi. Z manželů je zdůrazňována jako skutečná tvůrkyně, především Marie Josefa, rozená Trautson, hraběnka z Falkensteinu. Doba založení parku je uváděna kolem roku 1755, čímž by vlašimský park představoval jeden z prvních parků tohoto druhu v Čechách.²

Vzhledem k nejistému roku založení parku i málo pravděpodobné souvislosti mezi fabriques, kterými byl vlašimský park dekorovaný a hraběnkou Marií Josefou, bylo cílem práce v roce 2005 objasnit skutečného tvůrce a skutečný rok založení parku. Jediný pracovní podklad, získaný u zadavatele úkolu, Muzea Podblanicka ve Vlašimi, byla černobílá, špatně čitelná kopie vyobrazení vlašimského parku z publikace z roku 1805, která se nachází v rodinném archivu Auerspergů ve Vídni.

Josefské vojenské mapování z let 1780–1783 dokládá, že při rektifikaci byl u vlašimského zámku provedený výmaz zámeckých hradeb a stavebně-historický průzkum zámku³ dokládá, že hradby byly zbourány v roce 1771. Zámek se otevřel okolnímu přírodnímu prostředí, což muselo mít svůj důvod.

V publikaci vlašimského autora Slavíka z 19. století Dějiny města Vlašimě a jeho statku je uvedeno, že v roce 1775

majitel vlašimského panství, kníže Auersperg, zřídil na nedalekých Domašínských horách novou panskou oboru. Domašínské hory byly sice majetkem Auerspergů, ale tradičně je mělo město Vlašim potvrzené od vrchnosti jako městskou honitbu. Nyní chtěl kníže Domašínské hory zpět, ale město se nechtělo potvrzené honitby vzdát. Vznikla patová situace, kterou kníže vyřešil z pozice moci. V publikaci je situace popsána slovy: „Na Domašínských horách, poté, co si je Auerspergovi přisvojili, byla v roce 1775 zřízená nová panská obora na vrcholu s glorií pro krásné vyhlídky do kraje.“ Kníže vyšel z tohoto konfliktu s vlašimským obyvatelstvem s pošramocenou pověstí.

Způsob života tehdejších majitelů panství ničím nevytváří o tvorbě rozsáhlého parku, dekorovaného různorodou, až exotickou architekturou. Dvacetiletá Marie Josefa, dědička Vlašimi, se v roce 1744 provdala za Karla Josefa, knížete Auersperga, čímž začala auersperská historie ve Vlašimi. Za tohoto manželského páru sice byla provedená klasicistní úprava zámku, ale mimo ní se 30 let žádné významné změny na panství nekonaly. Marie Josefa 24 let rodila děti, porodila jich celkem třináct a téměř polovinu z nich pohřbila. Karel Josef, kromě jiného, holdoval honům v přilehlé sedmdesátihektarové oboře. Hony tvořily významnou součást společenského života šlechty, pozvání byla vzájemná, vlastnictví obory bylo tedy společenskou nutností. Co tedy bylo po tak

¹ HIEKE, Karel. *České zámecké parky a jejich dřeviny*. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1984; PACÁKOVÁ-HOŠŤÁLKOVÁ, B. et al. *Zahrady a parky v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. Praha: Libri, 1999; *Ottův slovník naučný*. Nakladatelství J. Otto, Praha 1888–1909; SEDLÁČEK, A. *Hrady, zámky a tvrze Království českého*. Praha: Šolc a Šimáček, 1927; SLAVÍK, F. A. *Dějiny města Vlašimě a jeho statku*. Vlašim: Čtenářský spolek, 1889; TYWONIAK, J. *Historické památky okresu Benešov – II*. Benešov: Okresní muzeum a okresní archiv, 1989.

² V Anglii, kolébce anglického a zednářského parku, vznikají první parky dekorované zednářskou symbolikou – fabriques, již začátkem 18. stol. Na území Čech vzniká jako první park tohoto druhu, a to již od roku 1740, park ve Veltrusích, jehož zakladatelem byl Rudolf hrabě Chotek (1707–1771).

³ KAŠIČKA, F., NOVOSADOVÁ, O. *Stavebně-historický průzkum zámku Vlašim*. Nепublikováno, Archiv památkového ústavu středních Čech, Praha 1974.

dlouhé době důvodem změn na vlašimském panství, důvodem zřízení nové panské obory?

Je rok 1775, což je období mohutného rozmachu anglických parků na celém evropském kontinentě. Obvykle se tyto parky vymodelovaly probírkami dřevin z obor. I ve Vlašimi byl záměr vytvořit anglický park, ale rok vzniku náhradní obory dokládá, že park nemohl být založený v roce 1755, ale až o 20 let později. Ovšem to je již Marie Josefa, údajná zakladatelka vlašimského romantického parku, padesátiletá. Navíc ve Vlašimi nevznikla pouze kompozice anglického parku, ale park byl dekorovaný množstvím rozmanité drobné architektury, zvané fabriques. Je obtížné představit si padesátiletou ženu, která pohřbila polovinu svých dětí, jak se po těchto životních zkušenostech stane romantičkou.

Při prezentaci parků dekorovaných fabriques opakovaně zaznívá stejná interpretace: „...a stavěli si tam takové romantické stavbičky jako gloriety, temply, čínské pavilony apod.“ Tato interpretace je poněkud bezduchá, dekorovat park tak slohově i geograficky různorodou architekturou muselo mít svůj důvod. Pokud by za tím nebyla idea, tak by šlo o nesourodou stafáž, hraničící s nevkušem.

Ve zmíněné Slavíkové publikaci je kromě jiného uvedený následující popis jednoho parkového zátiší, zvaného Tajný soud: „...kamenný stolec, na něm černé plátno, otevřená Bible, umrlčí lebka a obnažený meč, kolem sedm kamenných židlí...“ Tento popis zátiší Tajný soud inicioval a posunul další objasňování historie vlašimského parku směrem k svobodnému zednářství, které má pro neinformované dodnes nálepkou tajemnosti. Na internetu bylo možné získat první informace. Ukázalo se, že dnes již svobodné zednářství zdaleka není tak tajné a tajemné společenství, jakou má dosud nálepkou. Navíc na dané téma vychází množství kvalitních a bohatě ilustrovaných publikací. Ukázalo se, že fabriques, jako je obelisk, antický templ, gloriety a další, které se nacházejí v některých našich, případně evropských parcích, dekorují též zednářské tiskoviny, publikace, regálie apod. – jde totiž o zednářské symboly. Tematika anglických a zednářských parků by vyžadovala samostatné pojednání, ale stručně a zjednodušeně lze říci, že svobodné zednářství jako celoživotní osobní postoj a program čerpá z nábožensko-duchovního, kulturního a filozofického odkazu Orientu, z historie středověkých templářů, z kulturního odkazu antiky, starého Egypta, z mystiky gotických katedrál a též z Dálného východu, který reprezentuje Konfuciovo učení. K základním tezím svobodného zednářství patří, kromě jiného, též náboženská tolerance. Když si uvědomíme, co je společným jmenovatelem všech uvedených zdrojů zednářských idejí, tak jsou to nejvyšší hodnoty příslušných společností a civilizací, a to hodnoty duchovní, filozofické nebo kulturní. Při tvorbě zednářských parků si každý tvůrce-zednář dekoroval park k obrazu svému, tj. použil symboly, které jej ve svobodném zednářství nejvíce oslovily. Proto o těchto parcích můžeme říci, že jde o parky symbolické, meditační, dokládající náboženskou toleranci, symbolizující celosvětové zednářské bratrství a přátelství. Schopností přechít ideové poselství zednářského parku vzniká návštěvníku zcela nový pohled. Neznalost, a z toho plynoucí nepochopení, vedly v dané době k romantické inspiraci, čímž začaly vznikat též romantické parky. Do formování názorů na tvorbu anglických

a zednářských parků vstupovaly již během 17. století ještě další faktory, na něž zde není prostor.

První anglické parky vznikají ve své kolébce, v Anglii, začátkem 18. století. S novou kompozicí rostlinstva, inspirovanou přírodou, se v některých objevuje též zednářská symbolika, tedy fabriques. Tím směřuji k dalšímu termínu, k tzv. sentimentálně-romantickému parku. J. W. Goethe vydal své dílo *Utrpení mladého Werthera* v roce 1774. Šlo v něm, jak je známe, o neopětovanou lásku, která skončila tragicky, sebevraždou. V širších souvislostech dané doby Goethovo dílo zapůsobilo natolik emotivně, že vyvolalo celou sérii sebevražd. Tato sebevražedná dobová atmosféra byla skutečným sentimentálním romantismem, s nímž anglické a zednářské parky dekorované fabriques, které začaly vznikat téměř o tři čtvrtě století dříve, neměly nic společného. Je jenom shoda okolností, že jejich největší rozmach na evropském kontinentě se sešel s publikováním díla *Utrpení mladého Werthera*.

Celkem tvorba anglických, zednářských a romantických parků trvala asi 150 let, přibližně od roku 1700 do roku 1850.

Po objasnění širších souvislostí se vraťme zpět do Vlašimi. Jelikož dle mé úvahy nemohli manželé Auerspergovi být tvůrci parku, zamyslela jsem se nad další generací, nad jejich potomky. V roce 1775, kdy byla vyřešená náhradní obora, měl jejich prvorozený syn a budoucí dědic Vilém 26 let. Vzhledem k předpokládaným zednářským souvislostem jsem se pokusila zjistit Vilémovo členství v některé zednářské lóži, např. pražské. V publikaci,⁴ kterou tvořil seznam členů pražských, ale i některých mimopražských zednářských lóží v 18. století v Čechách, jsem jméno Viléma Auersperga skutečně našla, takže můj předpoklad se potvrdil. V roce 1774 byl Vilém ve věku 25 let přijatý do vídeňské zednářské lóže U tří orlů, o dva roky později byl afilován do pražské zednářské lóže U tří korunovaných hvězd. V témže roce 1776 se oženil s mladičkou, patnáctiletou Leopoldinou Waldstein-Wartenberg.

Z praktického hlediska situace v rodině Auerspergů vypadala asi následovně: syn Vilém předložil rodičům, zatím vlastníkům vlašimského panství, své přání proměnit oboru u zámku na symbolický zednářský park. Pro otce to znamenalo zajistit si novou oboru, ale věděl o možnosti Domašinských hor, takže souhlasil a stávající oboru, po vyřešení náhradní obory, dal synovi k dispozici. Kromě poskytnutí obory představovala tvorba parku též určité finanční výdaje, o kterých zatím rozhodoval otec. Synovi povolil pouze dva zděné objekty, které se, jako jediné, zachovaly do současnosti. Všechny ostatní objekty byly ze dřeva, což byla běžná úsporná praktika, ale taky hlavní příčina, proč se objekty nezachovaly. Matka pravděpodobně syna v jeho záměru podporovala a tvorbu parku se zájmem sledovala, z čehož možná vznikla fikce o jejím autorství parku. Vilémovi rodiče se dožili poměrně vysokého věku, matka 71 let a otec až 80 let, park vznikl za jejich vlastnictví. Když se Vilém v roce 1800 stal svrchovaným vlastníkem panství, park byl již hotový. Pisatelé historie, aniž by se zabývali ideovým poselstvím parku, z této skutečnosti vyvodili, že tvůrcem parku jsou vlastníci panství, tedy manželé Karel Josef a Marie Josefa Auerspergovi a všichni slávu a zásluhy připsali jim. Skutečného tvůrce vlašimského zednářského parku, jejich syna, Viléma 6. knížete Auersperga, historie z tohoto prostého důvodu zcela opomínila.

⁴ PODŠKUBKA, Jan. *České svobodné zednářství v průběhu XVIII. století*, Praha: Národní knihovna ČR, 2004.

Po roce 1800, jak dokládají další skutečnosti, parku náleželo ve Vilémově životě stále významné místo.

V roce 1802 nechal poprvé vymalovat obrazový cyklus 24 parkových zátiší od autorů Antonín Pucherna (malby) a Václav Berger (rytiny).

Přibližně v roce 1803 nechal Vilém podruhé vyobrazit symbolická zátiší parku od výtvarné dvojice František Hoffmann (černobílé kresby) a Václav Berger (rytiny). Kresby jsou bez vnošení.

V roce 1804 publikoval lipský nakladatel J. G. Grohmann ve svém dobovém, velmi populárním časopise *Ideenmagazin*,⁵ ukázkou z vlašimského parku, proslulého již v evropském měřítku.

V roce 1805 Vilém nechává již potřetí vyobrazit vlašimský park, a to malířem F. K. Wolfem, rytiny opět provedl V. Berger. Při této příležitosti Wolf na podkladě Josefského mapování zhotovil též celkový situační výkres parku, opatřený již zmíněnou popiskou Plán knížecího parku Viléma Auersperga ve Vlašimi. Vše bylo použito do publikace o vlašimském parku, kterou Wolf opatřil textem. Vilém vydal publikaci vlastním nákladem.

Roku 1822 Vilém po 22 letech svrchovaného vlastnictví panství ve věku 73 let v Praze zemřel.

Z historické ikonografie se v plném rozsahu zachoval první cyklus z roku 1802. Průzkumem v terénu, srovnáním mapy z Vilémovy publikace a mapy stabilního katastru bylo možné lokalizovat jednotlivá zátiší. Zpětně byla na podkladě stabilního katastru vytvořena tzv. rekonstrukční mapa k roku 1790.

Popis několika parkových motivů

Zátiší přátelství – zednářská symbolika bratrského řetězce odkazující v podobě obelisku na kulturu starého Egypta.

Cína – zednářská symbolika odkazující na Konfucia. Celá kompozice, kterou původně tvořily dva objekty, představovala jakési srdce Vilémova parku. Boční věž upoutávala pozornost svou neobvyklou architekturou. Byla nepohodlně úzká a přes úzká okna nepřijemně temná, ale výstup v ní vedl nahoru. Při dostatečném zvětšení tohoto objektu se ukázalo, že věž byla postavená na skále, do které bylo možné vstoupit, čímž se objasnila celá interpretace tohoto zátiší. Skalní útvar znázorňoval grotto – jeskyni, která v zednářství symbolizuje temnotu a nevědomost hledajícího před přijetím do zednářské lóže, tedy před získáním světla. Po přijetí do zednářské lóže začíná pro svobodného zednáře obtížná a náročná cesta duchovního růstu, jakéhosi budování osobního Šalomounova chrámu – symbolu dokonalosti. Náročnost tohoto vzestupu z grotty dobře vyjadřovala úzká a temná věž. Po dosažení určitého stupně duchovního růstu se svobodný zednář propracoval ke světlu, což vyjadřovala horní část věže se širokými otvory. Odtud již vedla řetězovým můstkem cesta do Čínského pavilonu, tedy do vlastního Konfuciova domu.

Později, kdy byla věž ve špatném stavebním stavu, nebyla obnovena, ale zbořena a do Čínského pavilonu byl vestavěn kulatý tubus, do nějž bylo umístěné pohodlné vnitřní

točité schodiště. Zánikem úzké věže zanikla i celá ideová podstata této nejvýznamnější parkové kompozice s vysokou vypovídací hodnotou životní cesty svobodného zednáře. Můžeme se pouze domnívat, že o zániku úzké věže rozhodl některý pozdější, nezasvěcený auersperský potomek, který dával přednost pohodlí, protože výstup úzkou věží byl pravděpodobně fyzicky poněkud obtížný, takže výhled z ochozu Čínského pavilonu zůstával některým návštěvníkům nedostupný.

Interiér i exteriér Čínského pavilonu je po rekonstrukci, provedené v letech 2006–2008, krásně malovaný. Čínský pavilon tvořil jak za Viléma Auersperga, tak i dnes zážitkový střed parku. Okolí pavilonu bylo bohatě dekorováno květinovými výsadbami, zátiší bylo možné sledovat při procházce parkem průhledy z mnoha vycházkových cest. V současné době jsou všechny výhledy a průhledy zarostlé, kompozice parku není nijak modelována a udržována.

V pozadí Čínského pavilonu můžeme vidět několik voliér pro ptactvo, což bylo atraktivní zpestření vycházky. Nad voliérami dominuje nevelká bílo-červená pagoda.

Turecké lázně – soukromé koupací místo manželky Leopoldiny na mlýnském náhonu v orientálním slohu. Plocha s vyčnívající skálou, na které stála Leopoldinina šatna, je zřejmě i dnes. Do skály byly zapracovány nosníky, které nesly nad vodou kolem skály vysunutou lávku.

Za láznemi pokračovala pěšina do svahu k Domu noci a dál k Tajnému soudu. V rámci rekonstrukce parku byla vysunutá lávka nad mlýnským náhonem obnovena, ale dál pěšina bez dalšího cíle končí v travnatém svahu.

Dům noci – zednářská symbolika odkazující na rituál přijímání hledajícího do zednářské lóže, šlo o tzv. komůrku rozjímání. Dnes je lokalita zarostlá náletovými dřevinami.

Tajný soud – zednářská symbolika pokračujícího rituálu přijímání adepta do zednářské lóže. Zátiší bylo ukryto v bohaté zeleni ve svahu. Dnes je lokalita zarostlá nepřístupným houštinám.

Říční jezero s Měsíčním ostrovem s gloriem – zednářská symbolika odkazující na antiku – Sibiyn chrám v Tivoli. Vlašimský gloriem byl, dle zcela osobního Vilémova rozhodnutí, zasvěcený bohu lásky – Amorovi. V daném místě je údolí řeky Blanice nejširší, proto zde bylo možné odkopáním vytvořit na řece jezero včetně ostrůvku. Řeka Blanice se ale často rozvodňuje, čímž modelace terénu velmi trpěla a údržba byla náročná. Dřevěný gloriem na ostrůvku záplavami rovněž trpěl, až po 1. světové válce dotrpěl a již nebyl obnovený. Na místo říčního jezera se postupně vrátila louka.

Starý hrad – gotický hrádek v podobě donjonu, zednářská symbolika odkazující na středověký řád templářů. Zcela zarostlá skála byla částečně vyčištěná od náletových porostů (2015).

Turecká mešita – zednářský symbol odkazující na islámský Orient a náboženskou toleranci. Mapa stabilního katastru z roku 1842 dokládá z hlavní parkové cesty přes řeku Blanici na mešitu velmi působivý průhled. Dřevěná mešita v roce 1950 shořela. Kolem zcela zarostlé lokality byla nedávno upravená vycházková pěšina, vedoucí k bočnímu vstupu do parku.

⁵ *Ideenmagazin für Liebhaber von Gärten, englisher Anlagen und für Besitzer von Landgütern* – Ideový magazín (Nové nápady) pro milovníky zahrad, anglických parků a majitelů venkovských statků.

Divoký most – mohutný strom pravděpodobně padl přes údolí, které se dá i dnes identifikovat, tak byl využitý k vytvoření romantického mostu. Kmen byl částečně opracovaný, větve tvořily jakési zábradlí.

Háj bardů – oblíbené zátiší zednářských parků, soustřeďující významné osobnosti intelektuálního světa tvůrce. Během práce na historii vlašimského parku mi byly poskytnuty soukromé prázdninové zápisky tehdejšího studenta práv F. X. Smrčky, který si v létě 1838 po návštěvě vlašimského parku zapsal: „Byly zde také sochy velkých klasiků německé literatury, Herder, Lessing, Klopstock, Gellert, Schiller. Každý měl své zvláštní místo.“ Student Smrčka tenkrát asi netušil, že jmenované osobnosti byly též svobodnými zednáři, ale zápis přiblížil Vilémův intelektuální okruh.

Schillerův památník – básník, křesťanský filozof a svobodný zednář, byl pravděpodobně nejvýznamnější osobností Vilémova intelektuálního okruhu, proto mu Vilém vytvořil samostatné zátiší.

Krásná vyhlídka – další vrcholný estetický zážitek vycházkového okruhu z nejvyššího bodu parku, odkud byl výhled na Čínský pavilon, Měsíční ostrov s gloriem a v dálce na Starý hrad. Parkové pěšiny v údolí doprovázely charakteristické aleje pyramidálních topolů – *Populus nigra*, *Italica*, což je odkaz na hrob významného francouzského zednářského filozofa J. J. Rousseaua ve francouzském Ermenoville. Současný stav Krásné vyhlídky přes provedené probírky žádnou vyhlídku na jmenované objekty neskýtá.

Vilémův syn, rovněž Vilém 7. kníže Auersperg (1782 až 1827), přežil otce pouze o pět let, zemřel ve věku 45 roků. V parku nezanechal žádnou stopu. Jeho nástupce, syn zvaný Carlos 8. kníže Auersperg (1814–1890), byl v době otcovy smrti teprve třináctiletý, ovšem brzy se projevoval jako výrazná osobnost. V roce 1846 nechal postavit na všech třech vstupech do parku novogotické brány v podobě templářských donjonů. Je to architektura zcela ojedinělá v celorepublikovém měřítku.

Členství Carlose v zednářské lóži zatím není doložené. Kromě donjonů provedl pouze některé menší změny, u zámku nechal postavit Maurskou besídku – zahradní altán, k Měsíčnímu ostrovu přistavěl můstek, u Rybárny nechal zbudovat nový kamenný most, v parku zřídil střelnici a kuželník. Tyto objekty nijak nesouvisely se svobodným zednářstvím.

Vypuknutí 1. světové války, a poté vznik nové republiky, kdy šlechta ztratila pozemkovou reformou značnou část ekonomického zázemí, se obecně projevil v nedostatečné péči o zámecké parky, což byla i situace vlašimského parku. Auerspergové byli vlastníky vlašimského zámeckého areálu až do roku 1945. Vzhledem k tomu, že se vždy hlásili k německé národnosti, vztahovaly se na ně Benešovy dekrety. Rodina se vystěhovala do Rakouska, dnes žije tento velmi rozvětvený rod na několika kontinentech světa.

Vlašimský park od roku 1960 spravují ochránci přírody (ČSOP), jejichž priority se zcela míjejí s potřebami péče o kulturní dědictví. Nejzávažnějším následkem jejich padesátileté správy parku je rozsáhlé pokrytí parku náletovými dřevinami se všemi negativními důsledky. Po roce 2000 byla ve Vlašimi dohodnuta obnova parku. Práce byly rozděleny do tří etap, první a druhá etapa se věnovala obnově stavebních prvků, náklady činily 20 milionů Kč a byly pokryty převážně z fondů EU. Třetí etapa byla zaměřená na vegetaci

parku. Vlašimský ČSOP předložil vlastní projekt, dle jejich sdělení vítězný.

Porosty parku vyžadují především výchovné a zdravotní probírky a následně dlouhodobou modelaci porostů. Tyto zásahy měly být prováděny soustavně v rámci běžné údržby, což se dlouhodobě nekonalo, takže v současnosti jde o rozsáhlý problém, který nelze financovat ze žádných dotačních zdrojů, protože současná politika životního prostředí podporuje pouze výsadby dřevin. Do zcela nepřipraveného parku, do přehoustlých náletových porostů, bylo vysázeno množství mladých stromů a keřů. Ty v nevyhovujících vegetačních podmínkách již částečně uhynuly, další buď brzy uhynou, nebo v boji o světlo vytvoří další slabou, vytáhlou a neudrživou tyčovinu se štetinou větví na vrcholu, která má z hlediska produkce kyslíku téměř nulovou hodnotu. Třetí možností je, že stromky vysázené do stínu, pod okraje stávajících porostů, se v boji o světlo nakloní tak, že se brzy vyvrátí, nebo budou muset být kvůli nebezpečnému vzrůstu pokácené. V parku byly vysázeny z kvalitních alejových stromů též dvě aleje, které však v daných lokalitách nemají žádné historické odůvodnění. Na tyto výsadby bylo vynaloženo z fondů MŽP 17 milionů Kč. Z dalších tvůrčích činů ochránců přírody lze uvést poblíž někdejšího gloriem novou, dřevěnou kruhovou stavbu, zvanou Luční altán, dekorovaný plechovými motýly. 1,5 milionu Kč bylo investováno do tzv. rybiho přechodu (obchvatu) u horního jezu a 1 milion Kč u dolního jezu na řece Blanici. Jde o nařízení EU, vzhledem k tomu, že ryby neumí překonávat současné jezy. Nad obchvaty byly postaveny zaoblené dřevěné můstky pro sledování ryb, ovšem k můstkům uprostřed trávníků nevedou žádné pěšiny. Pod Čínským pavilonem se ve Vilémově parku nacházel jeden z devíti zaoblených čínských můstků. Jeho dnešní podoba je zcela odlišná.

Přes některé nedostatky lze v parku zaznamenat i pozitivní změny, např. osazení několika informačních tabulí v místech bývalých fabriques, určité probírky a modelace porostů a obnovení několika vycházkových tras.

Literatura a prameny:

- ANTONÍN, Luboš. Příspěvky k ikonografii zámeckých zahrad a lázeňských parků ze zámeckých knihoven. *Zprávy památkové péče*, ročník 59, číslo 7, separát vydává Státní ústav památkové péče v nakladatelství Jalna, Praha 1999
- ANTONÍN, Luboš. *Zlatý věk svobodného zednářství v Čechách*. Praha: Púdorys – Argo, 2010.
- HEROUT, Jaroslav. *Slabikář návštěvníků památek*. Praha: Středisko státní památkové péče a ochrany přírody Středočeského kraje a Propagační tvorba, 1980.
- HIEKE, Karel. *České zámecké parky a jejich dřeviny*. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1984.
- KAŠIČKA, F., NOVOSADOVÁ, O. *Stavebně-historický průzkum zámku Vlašim*. Nepublikováno, Archiv památkového ústavu středních Čech, Praha 1974.
- The Influence of Intellectual and Esoteric Currents, such as Freemasonry. Foundation for the Advancement of Academic Research into the History of Freemasonry in the Netherlands. Amt Mannheim, Institute for the Scholarty Study of Religions, Institute for the History of Art, 2006.
- MAC NULTY, W. K. *Svobodné zednářství. Symboly, tajem-*

- ství, význam. Universum Praha ve spolupráci s nakladatelstvím Thames & Hudson 2007.
- MOUDRÝ, J. K historii Samsona. In: *Vlastivědný časopis Benešovska, Vlašimska, Voticka, Českého Meránu a Dolního Posázaví, ročník XV. (XXXVII.), číslo 4, 2011, str. 9.* Vydává Podblanické ekocentrum ČSOP a Muzeum Podblanicka.
- Ottův slovník naučný. Nakladatelství J. Otto, Praha 1888–1909.
- PACÁKOVÁ-HOŠŤÁLKOVÁ, B. et al. *Zahrady a parky v Čechách, na Moravě a ve Slezsku.* Praha: Libri 1999.
- PIWKOWSKI, W.: *ARKADIA Heleny Radziwiłłové.* Varšava: Narodowa instytucja kultury, 1998.
- PODŠKUBKA, Jan. *České svobodné zednářství v průběhu XVIII. století.* Praha: Národní knihovna České republiky 2004.
- SEDLÁČEK, August. *Hrady, zámky a tvrze Království českého.* Praha: Šolc a Šimáček, 1927.
- SLAVÍK, F. A. *Dějiny města Vlašimě a jeho statku.* Vlašim: Čtenářský spolek, 1889.
- TYWONIAK, Jiří. *Historické památky okresu Benešov – II.* Benešov: Okresní muzeum a okresní archiv, 1989.
- ZATLOUKAL, Ondřej. *ET IN ARCADIA EGO.* Olomouc: Muzeum umění, 2004.
- ZATLOUKAL, Pavel. *Příběhy dlouhého století. Architektura let 1750–1918 na Moravě a ve Slezsku.* Olomouc: Muzeum umění 2002.
- Muzeum Podblanicka Vlašim: Plán parku Viléma knížete Auersperga
 © 1st Military Survey, Section 179, Austrian State Archive/Military Archive. Vienna
 Geoinformatics Laboratory, University of J. E. Purkyně - <http://www.geolab.cz>
 Ministry of Environment of Czech Republic-<http://www.env.cz>
 ©2nd Military Survey, Section O-11-IV, Austrian State Archive/Military Archive, Vienna
 Geoinformatics Laboratory, University of J. E. Purkyně - <http://www.geolab.cz>
 Ministry of Environment of Czech Republic-<http://www.env.cz>
 Český úřad zeměměřičský a katastrální Praha Kobylysy: Katastrální mapa Vlašimi z roku 1841
 Veronika Pincová: Park ve Vlašimi v roce 1790, rekonstrukční mapa
 Vyobrazení Pucherna-Berger a Hoffmann-Berger: Muzeum Podblanicka Vlašim
 Barevné fotografie současného stavu: Veronika Pincová
www.kudyznudy.cz/postopachzednarskelozevecechach
<http://genealogy.euweb.cz/index.html>
https://cs.wikipedia.org/wiki/Dejiny_anglickeho_krajinarskeho_parku
<https://cs.wikipedia.org/wiki/Nemecka-literatura>
https://cs.wikipedia.org/wiki/Johann_Gottfried_Herder
https://cs.wikipedia.org/wiki/Karel_Vilem_Auersperg

Čínský pavilón. Václav Alois Berger podle Antonína Pucherny: Pohled do parku ve Vlašimi, 1802

Interiér čínského pavilónu v roce 2015. Foto Veronika Pincová

*Čínský pavilón v roce 2015.
Foto Veronika Pincová*

Divoký most. Václav Alois Berger podle Antonína Pucherny: Pohled do parku ve Vlašimi, 1802

Dům noci. Václav Alois Berger podle Antonína Pucherny: Pohled do parku ve Vlašimi, 1802

Turecké lázně. Boční pohled. Václav Alois Berger podle Antonína Pucherný: Pohled do parku ve Vlašimi, 1802

Tajný soud. Václav Alois Berger podle Antonína Pucherný: Pohled do parku ve Vlašimi, 1802